

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 219.693 van 11 juni 2012
in de zaak A. 204.071/IX-7590**

In zake : Lucien BARTHELS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Koen Geelen
kantoor houdend te 3500 Hasselt
Gouverneur Roppesingel 131
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door de minister
van Justitie
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Emmanuel Jacobowitz
kantoor houdend te 1160 Brussel
Tedescolaan 7
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 19 maart 2012, strekt tot de schorsing van de tenuitvoerlegging van het koninklijk besluit van 11 januari 2012 waarbij aan Lucien Barthels ontslag wordt verleend uit zijn ambt van geassocieerd notaris te Riemst, in zoverre dit besluit hem de eretitel van het ambt niet toekent.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een nota ingediend.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Walter Van Noten heeft een verslag opgesteld.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 21 mei 2012.

Kamervoorzitter André Vandendriessche heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Chris Schijns, die loco advocaat Koen Geelen verschijnt voor de verzoeker, en advocaat Anthony Poppe, die loco advocaat Emmanuel Jacobowitz verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Walter Van Noten heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De verzoeker is geassocieerd notaris met standplaats te Riemst. Aangezien hij op 7 juni 2012 de leeftijdsgrens van 67 jaar bereikt, vraagt de FOD Justitie op 7 juni 2011 aan de voorzitter van de Kamer van Notarissen van de provincie Limburg en de procureur des Konings te Tongeren of de verzoeker kan gemachtigd worden tot het voeren van de eretitel van zijn ambt.

3.2. Op 21 juni 2011 geeft de procureur des Konings te Tongeren een positief advies.

3.3. Op 27 juni 2011 deelt de voorzitter van de Kamer van Notarissen aan de FOD Justitie mee dat de kamer op 16 juni 2011 een negatief advies heeft uitgebracht:

“Op de Kamervergadering van 16 juni 2011 werd over het al dan niet toekennen van de eretitel aan collega Lucien Barthels gedebatteerd.

Beslissing van de kamer: Negatief advies, wegens:

- geen enkel respect voor de notariële instellingen, wat zich onder andere uitte door een jarenlange consequente afwezigheid op de nochtans verplichte algemene vergaderingen;
- algemeen gebrek aan collegialiteit, wat zich onder meer uitte door het quasi-totaal ontbreken van uitgeoefende mandaten in de (nochtans wettelijk georganiseerde) notariële organisaties;
- door de talrijke aanvaringen met collega's over het zich toeëigenen van dossiers uit de volledige provincie;
- voorrang geven van eigen commerciële belangen boven de belangen van cliënten en een algemeen bekende mentaliteit van zaken ronselen;
- ondermaats voldoen aan de bijscholingsverplichting”.

3.4. Bij koninklijk besluit van 11 januari 2012 wordt aan de verzoeker met ingang van 7 juni 2012 ontslag verleend uit zijn ambt. Wat betreft de toekenning van de titel van erenotariss bevat de aanhef van dit besluit de volgende overwegingen:

“Gelet op het niet-gemotiveerd positief advies van de procureur des Konings bij het parket van de rechtbank van eerste aanleg te Tongeren met betrekking tot het verlenen van de eretitel van het ambt van notaris ter standplaats Riemst;

Gelet op het ongunstig advies van de Kamer der Notarissen van de provincie Limburg met betrekking tot het verlenen van de eretitel van het ambt van notaris aan de heer Barthels Lucien;

Overwegende dat uit de motivering blijkt dat betrokkene tijdens zijn loopbaan geen respect heeft getoond voor de notariële instellingen, een algemeen gebrek aan collegialiteit vertoonde en voorrang gaf aan zijn eigen commerciële belangen boven de belangen van zijn cliënten;

Overwegende dat betrokkene hierdoor afbreuk heeft gedaan aan de waardigheid en de deontologische regels van het ambt en bijgevolg niet kan worden voorgedragen tot het voeren van de eretitel van zijn ambt”.

3.5. Het koninklijk besluit van 11 januari 2012 wordt op 18 januari 2012 ter kennis gebracht van de verzoeker.

IV. Onderzoek van de vordering

4. Overeenkomstig artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan slechts tot de schorsing van de tenuitvoerlegging worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat ernstige middelen worden aangevoerd die de vernietiging van de bestreden beslissing kunnen verantwoorden en dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de beslissing een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

Ernstig middel

Onderzoek van de ernst van het enig middel

Standpunt van de partijen

5. De verzoeker voert in wezen de schending aan van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen en van het beginsel van de materiële motivering.

In het eerste onderdeel van het middel stelt de verzoeker de schending van de formele motiveringsverplichting aan de orde, doordat het bestreden besluit verwijst naar twee adviezen waarvan de inhoud hem niet is medegedeeld. Er wordt verwezen naar een positief advies van de procureur des Konings dat niet gemotiveerd zou zijn, maar hij kan niet uitmaken waarom dit niet het geval is. Uit het advies van de Kamer van Notarissen leidt de verwerende partij af dat de verzoeker tijdens zijn loopbaan geen respect voor de notariële instellingen betoond heeft, dat hij blijk gegeven heeft van een algemeen gebrek aan collegialiteit en dat hij zijn eigen commerciële belangen liet primeren op de belangen van zijn cliënten, maar de beslissing verklaart niet op grond van welke feitelijke overwegingen die argumentatie steunt. Er wordt ook niet uiteengezet waarom het negatief advies van de Kamer van Notarissen prevaleert op het positief advies van de procureur des Konings.

In het tweede onderdeel van het middel stelt de verzoeker dat de materiële motiveringsplicht geschonden werd doordat geen feitelijke elementen worden aangedragen ter ondersteuning van de stelling dat hij tijdens zijn loopbaan afbreuk heeft gedaan aan de waardigheid en de deontologische regels van zijn ambt. Hij betwist de beweringen die daarover in het bestreden besluit worden geformuleerd, voegt daaraan toe dat hij nooit een tuchtsanctie heeft opgelopen en zelfs ambten in de Kamer van Notarissen vervuld heeft en stelt dat de bestreden beslissing niet vermeldt welke deontologische regels hij geschonden zou hebben.

6. De verwerende partij merkt op dat het bestreden besluit de redenen vermeldt op grond waarvan aan de verzoeker de eretitel van het ambt wordt ontzegd en dat uit het feit dat de verzoeker expliciet de schending van de materiële motiveringsplicht aanvoert, terdege blijkt dat de vermelde redenen volstaan om de beslissing te dragen. Bijgevolg is de stelling van de verzoeker dat hij de inhoud van de adviezen niet kent, niet pertinent. Dat de feitelijke gegevens waarop het advies van de Kamer van Notarissen steunt niet opgenomen werden in het bestreden besluit is geen onregelmatigheid, aangezien de formele motiveringswet niet vereist dat de motieven van een besluit verantwoord moeten worden. De bestreden beslissing moest ook niet vermelden waarom meer gewicht werd gehecht aan het advies van de Kamer van Notarissen, nu er wordt uiteengezet waarom de eretitel van het ambt geweigerd wordt.

Wat het tweede onderdeel van het middel betreft stelt de verwerende partij dat de redenen waarop de bestreden beslissing steunt terug te vinden zijn in het advies van de Kamer van Notarissen dat in het administratief dossier is neergelegd. In de deontologische code is bepaald dat elke notaris de algemene vergadering moet bijwonen; uit het feit dat de verzoeker bijna nooit een mandaat in een notariële organisatie heeft opgenomen kan een gebrek aan verdienste worden afgeleid; het ronselen van cliënteel is verboden door de deontologische code en het reglement inzake publiciteit en communicatie; het reglement inzake permanente vorming voorziet ook in een verplichting tot permanente vorming, waaraan de verzoeker tekortgekomen is. Een en ander heeft de Kamer van Notarissen terecht doen besluiten dat de verzoeker zich niet

verdienstelijk gemaakt heeft voor het notarisambt en de omstandigheid dat de verzoeker nooit tuchtrechtelijk gestraft werd doet daar niets aan af.

Beoordeling

7. De artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen verplichten de overheid in de akte de juridische en feitelijke overwegingen op te nemen die aan de beslissing ten grondslag liggen, en dat op een afdoende wijze. Het afdoende karakter van de motivering betekent dat de motivering pertinent moet zijn, dit wil zeggen dat ze duidelijk met de beslissing te maken moet hebben, en dat ze draagkrachtig moet zijn, dit wil zeggen dat de aangehaalde redenen moeten volstaan om de beslissing te dragen.

De belangrijkste bestaansreden van de motiveringsplicht zoals die wordt opgelegd door de motiveringswet, bestaat erin dat de betrokkene in de beslissing zelf de motieven moet kunnen aantreffen op grond waarvan ze werd genomen, derwijze dat blijkt, of minstens kan worden nagegaan, of de overheid is uitgegaan van gegevens die in rechte en in feite juist zijn, of zij die gegevens correct heeft beoordeeld, en of zij op grond daarvan in redelijkheid tot haar beslissing is kunnen komen, opdat de betrokkene met kennis van zaken zou kunnen uitmaken of het aangewezen is de beslissing met een annulatieberoep te bestrijden.

8. De formele motiveringsplicht impliceert dat de motieven in de bestreden beslissing zelf vermeld moeten worden. Wel kan worden aangenomen dat aan de doelstelling van de formele motiveringsplicht is voldaan, wanneer de betrokkene desgevallend langs een andere weg kennis heeft gekregen van de motieven waarop de beslissing is gesteund, ook al worden die motieven dan niet in de beslissing zelf uitgedrukt.

9. In de bestreden beslissing wordt als reden om aan de verzoeker de eretitel van zijn ambt te weigeren, aangegeven dat uit de motivering van het

ongunstig advies van de Kamer van Notarissen van de provincie Limburg blijkt “dat betrokkene tijdens zijn loopbaan geen respect heeft getoond voor de notariële instellingen, een algemeen gebrek aan collegialiteit vertoonde en voorrang gaf aan zijn eigen commerciële belangen boven de belangen van zijn cliënten” en “dat betrokkene hierdoor afbreuk heeft gedaan aan de waardigheid en de deontologische regels van het ambt”. De verwerende partij heeft zich daarmee aangesloten bij het ongunstig advies van de Kamer van Notarissen.

De bestreden beslissing vermeldt evenwel niet de concrete tekortkomingen waarop het ongunstig advies van de Kamer van Notarissen gebaseerd is. Aangezien het advies van de Kamer van Notarissen niet aan de verzoeker werd meegedeeld, kon deze dus niet nagaan of het bestuur bij zijn beslissing is uitgegaan van gegevens die in rechte en in feite juist zijn, of het die gegevens correct heeft beoordeeld, en of het op grond daarvan in redelijkheid tot zijn beslissing is kunnen komen. Hierdoor is niet voldaan aan het doel van de formele motiveringsplicht, namelijk de verzoeker in staat stellen zijn vordering tot schorsing en nietigverklaring van de bestreden beslissing met kennis van zaken in te dienen.

10. Het voorgaande wordt niet tegengesproken door het feit dat de verzoeker in het tweede onderdeel van het middel de schending aanvoert van de materiële motiveringsplicht. De verzoeker voert immers ook in dit onderdeel aan dat de bewering dat hij tijdens zijn loopbaan afbreuk heeft gedaan aan de waardigheid en de deontologische regels van het ambt, niet met feitelijke elementen wordt gestaafd. Ook uit dit onderdeel van het middel blijkt dat de verzoeker bij het instellen van zijn vordering geen kennis had van de concrete feitelijke gegevens die volgens de verwerende partij de weigering van de eretitel van zijn ambt verantwoorden.

11. Het middel aldus beschouwd is ernstig.

Moeilijk te herstellen ernstig nadeel

Standpunt van de partijen

12. De verzoeker stelt dat de bestreden beslissing voor hem ernstige gevolgen heeft die niet meer hersteld kunnen worden. Het verlies van de eretitel van het ambt van notaris is door de tuchtwet als een tuchtstraf aangemerkt; hier gaat het weliswaar niet om het verlies van de eretitel, maar de bestreden beslissing heeft dezelfde gevolgen, aangezien de toekenning van de eretitel aan de notarissen die 67 jaar worden in wezen als een formaliteit wordt beschouwd, als beloning voor de jarenlange eervolle uitoefening van het beroep. Net als een tuchtstraf heeft de weigering van de eretitel tot gevolg dat hij blijvend geassocieerd wordt met het gegeven dat er tijdens zijn loopbaan negatieve feiten gebeurd zijn die verhinderen dat zijn verdiensten kunnen worden erkend. De verdachtmaking en de minachting die de bestreden beslissing doet ontstaan stigmatiseert hem. Hij merkt ook nog op dat de notariswet en de koninklijk besluiten van 27 april 1908 en van 10 januari 2002 bepaalde voorrechten toekennen aan de erenotarissen, die hij nu niet geniet zodat hij volledig gebannen wordt uit de beroepsgroep.

13. De verwerende partij antwoordt daarop dat de verzoeker geen bewijsstukken overlegt en zij betwist formeel dat de bestreden maatregel hetzelfde nadeel zou veroorzaken als een tuchtstraf: er is aan de verzoeker enkel een gunstmaatregel onthouden. Bovendien zal het moreel nadeel -gezichtsverlies- hersteld worden door een vernietigingsarrest; in ieder geval bewijst de verzoeker geen bijzondere omstandigheden die toelaten in dit geval van de algemene regel af te wijken. Zij voegt daaraan toe dat de schorsing van de bestreden beslissing niet betekent dat de verzoeker de eretitel mag dragen zodat de schorsing niet betekent dat hij de functies die een erenotariss nog mag vervullen, kan opnemen.

Beoordeling

14. Aangezien slechts zelden wordt beslist om een notaris bij ontslag uit het ambt niet de gunst van de eretitel te verlenen, kan aangenomen

worden dat de verzoeker aangeslagen is door de bestreden beslissing en dat hij het nadeel dat daarvan uitgaat als ernstig ervaart. Moet de verzoeker wachten op een vernietigingsarrest, dan zal de aangelegenheid door het verstrijken van de tijd in de omgeving van de verzoeker niet meer dezelfde aandacht krijgen als wanneer de beslissing nu geschorst wordt. De verzoeker stelt ook terecht dat door het ontberen van de eretitel van zijn ambt, hij niet meer betrokken kan worden bij bepaalde aspecten van het notarisambt, bijvoorbeeld het bijwonen van de algemene vergadering van de Kamer van Notarissen.

In die zin wordt het bestaan van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel aangenomen. De omstandigheid dat een schorsing niet betekent dat de verzoeker de eretitel van zijn ambt bezit doet daar niets aan af; de schorsing kan de verwerende partij aanzetten om de problematiek op korte termijn te heroverwegen.

15. De beide grondvoorwaarden voor het bevelen van de schorsing zijn vervuld.

BESLISSING

1. De Raad van State beveelt de schorsing van de tenuitvoerlegging van het koninklijk besluit van 11 januari 2012 waarbij aan Lucien Barthels ontslag wordt verleend uit zijn ambt van geassocieerd notaris te Riemst, in zoverre dit besluit hem de eretitel van het ambt niet toekent.

2. Dit arrest dient bij uittreksel te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het geschorste besluit.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 juni 2012,
door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

André Vandendriessche,	kamervoorzitter,
bijgestaan door	
Vera Wauters,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Vera Wauters

André Vandendriessche